DERS	**FIKIH**
SÜRE	2. HAFTA – 24-28 Eylül 2018 – 1. SAAT + 2. SAAT
ÜNİTE	1. FIKIH İLMİ
KONU	1. Fıkıh İlminin Tanımı, Amacı ve Önemi
KAZANIMLAR	1. Fıkıh ilminin tanımını, amacını ve önemini açıklar.
KONUNUN İŞLENİŞİ	

a. Tanımı

Arapça “ فَقِهَ - يَفْقَهُ / fakihe-yefkahü” fiilinin mastarı olan “fıkıh” kelimesi sözlükte, “bir şeyi iyice düşünmek, derinlemesine anlamak”, “bilmek (ilm) ve anlamak (fehm)” gibi anlamlara gelmektedir. Fıkıh kelimesi Kur’an ve sünnette birçok yerde sözlük anlamında kullanılmıştır.

Sözlük Anlamı:

Kelime	Tanımı
FIKIH (فِقْهٌ)	bir şeyi iyice düşünmek derinlemesine anlamak bilmek (ilm) ve anlamak (fehm)

Kur’an ve Hadis (Sünnette Anlamı: Yukardaki sözlük anlamında kullanılmıştır.

Kavram Anlamı:

Kavram	Tanımı
FIKIH (فِقْهٌ)	Şer’ î veya ameli hükümleri ayrı ayrı delillerine dayanarak bilmektir.
	Şer’î: Şeriatla ilgili ve şeriata uygun olan. Ameli: Eylemsel, fiili, pratik ve ibadetlerle ilgili.

1) Hanefîlerin Fıkıh Tanımı:

Hanefî mezhebinin kurucu imamı olarak bilinen **İmam A’zam Ebu Hanife** fıkhı şöyle tanımlamaktadır:

Fıkıh; kişinin lehinde ve aleyhinde olan hükümleri bilmesidir.	اَلْفِقْهُ: مَعْرِفَةُ النَّفْسِ مَا لَهَا وَمَا عَلَيْهَا

2) Şafiîlerin Fıkıh Tanımı:

İmam Şâfiî fıkhı şöyle tanımlamıştır:

Fıkıh; tafsîlî delillerden (ayet ve hadislerden) elde edilen/istinbât edilen şer’î amelî hükümleri bilmektir.	اَلْفِقْهُ: اَلْعِلْمُ بِالْاَحْكَامِ الشَّرْعِيَّةِ الْعَمَلِيَّةِ المَكْتَسَبَةَ الْمُسْتَنْبِطَةِ مِنْ أَدِلَّتِهَا التَّفْصِيلِيَّةِ

3) Mecelle'nin Fıkıh Tanımı:

Mecelle'nin ilk maddesinde fıkıh şöyle tanımlanmıştır:

"Fıkıh; mesâil-i şer'iyyeyi ameliyyeyi bilmektir."	اَلْفِقْهُ: اَلْعِلْمُ بِالْمَسائِلِ الشَّرْعِيَّةِ الْعَمَلِيَّةِ (اَلْمُكْتَسَبَةِ مِنْ أدِلَّتِهَا التَّفْصِيلِيَّةِ)

Günümüzde özellikle akademik çevrelerde "**Fıkıh**" yerine "**İslâm Hukuku**" tabiri kullanılmaktadır. Ama arasında içerik açısından farklılık olduğu gibi hukuk tekniği açısından da farklılık bulunmaktadır.

Fıkhın "**ibadetler**" konusunu içeren bölümü ise "**ilmihâl**" denilen müstakil kitaplarda incelenmektedir.

b. Amacı ve Önemi

Fakihler, İslam dininin temel amaçlarını "**makâsıdü'ş-şerîa**" (**Şeriatın gayeleri**) olarak ifade ederler.

Makâsıdü'ş-Şerîa (**Şeriatın gayeleri**);

* insan-Allah, insan-insan, insan-devlet devlet-devletler

arasındaki ilişkileri düzenlemek

* insanların maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamak,

* haksızlıkları engellemek,

* adaleti, huzur ve güveni tesis ederek

istikrarlı bir toplum düzeni inşa etmektir.

Kur'an ve sünnete dayanan fıkıh ilminin temel amacı

Kur'an ve sünnette yer alan hükümlerin doğru bir şekilde anlaşılmasını

Müslüman bireyin Allah'ın rızasına uygun sosyal hayatını düzenlemesini sağlamaktır.

FIKIH İLMİNİN GENEL AMACI

• Varoluş gayemizin kulluk olduğu bilincini kazandırmak	• Hakların ihlalini ve vazifelerin ihmalini önlemek
• Allah'ın rızasına uygun bir hayat yaşamamıza katkı sağlamak	• Toplumda adalet, barış, huzur ve güveni tesis etmek
• Kur'an ve sünnette yer alan hükümleri, yaşam tarzına dönüştürmek	• Hukuk-ahlak bütünlüğünü sağlamak, hukuka saygılı bireyler yetiştirmek
• Kişilerin haklarını ve sorumluluklarını belirlemek	• Güven ve huzur içinde istikrarlı bir toplum oluşturmaktır

- Her bir Müslüman için gerekli olan ilmihâl düzeyindeki fıkıh bilgisini öğrenmek **farz**,
- Toplumsal düzeydeki fıkıh bilgisini öğrenmek ise **farz-ı kifâye** dir.

Fakih: Fıkıh ilmi ile uğraşan din âlimlerine denir

Müctehid: Ayet ve hadislere dayanarak hüküm çıkaran İslâm bilgini, İslâm hukukçusu, alim, fakih..

Müfti: Fetva veren din alimidir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. **Fıkıh nedir? Sözlük anlamını söyleyiniz.**
2. **Fıkhın “kavram anlamı”nı söyleyiniz.**
3. **Hanefilerin Fıkıh tanımını yapınız.**
4. **Şafilerin Fıkıh tanımını yapınız.**
5. **Mecelle’nin Fıkıh tanımını yapınız.**
6. **“İlmihâl” deyince ne anlıyoruz?**
7. **Mekâsıdü’ş-Şeria (Şeriatın Gayelerini) söyleyiniz.**
8. **Kur’an ve sünnete dayanan fıkıh ilminin temel amacını söyleyiniz.**
9. **Fıkıh İlminin Genel Amaçlarını madde madde söyleyiniz.**
10. **Her bir Müslüman için gerekli olan ilmihâl düzeyindeki fıkıh bilgisini öğrenmesinin hükmü nedir?**
11. **Her bir Müslüman için gerekli olan toplumsal düzeydeki fıkıh bilgisini öğrenmesinin hükmü nedir?**
12. **Fakih, Müctehit, Müfti kime denir?**